

SPU v dospělosti

- Jimmy je 24letý syn univerzitních profesorů, jejichž očekávání byla velmi vysoká. Před 2 lety ho vyhodili z VŠ pro slabé studijní zaujetí, problémy s koncentrací pozornosti, poruchy učení, slabé organizační schopnosti. Jimmy je vysoce inteligentní a neobyčejně zvědavý. Nechová se antisociálně, má zdravou osobnost. Problémy nevyplývají pouze z pocitu selhávání, ale také kolísajícího sebevědomí. Podává slabé výkony a svůj život vidí jakožto řetězec selhání. Nepřeje si proto dál žít, myšlenky na sebevraždu jsou vážné. Po roce a půl terapeutické péče odchází, jelikož má pocit, že se už dost zlepšil. Stále pracuje a rád by získal univerzitní titul.
- Dospívání můžeme charakterizovat jako období, které je ohraničeno na jedné straně prvními známkami pohlavního zrání a znatelnou akcelerací růstu,
- na druhé straně dovršením plné pohlavní zralosti a dokončením tělesného růstu.
- probíhá řada významných psychických změn a dochází k novému sociálnímu zařazení jedince (Langmeier, Krejčířová, 1998)

Poznatky z různých výzkumů

- Hyperaktivní jedinci jsou více impulzivní, častěji mění místo bydliště.
- Dosahují nižšího vzdělání, opouštějí dříve školu a nebo jsou vyloučeni.
- Mají nižší sebevědomí a hůře se sociálně začleňují.
- Vykazují vyšší výskyt psychiatrických onemocnění.
- Jsou častěji tzv. „hraniční“ co se týká osobnostního ladění.
- Projevuje se zvýšená **zapomnětlivost** a roztržitost.
- Z deseti jedinců, u kterých byla stanovena diagnóza dyslexie v období školního věku, se u dvou až tří přetrvávají problémy v důsledku poruchy především v oblasti společenského života i v dospělosti.
- Důsledky poruchy se mohou projevovat různě. Závisí to na rodinných poměrech např. očekávání rodiny, které se nerealizuje, na osobnosti jedince např. sklon k depresím či k sníženému sebehodnocení (Stella, 2004).

Mezi nejčastější provinění proti pravidlům společnosti:

- **Útoky na lidi** – agresivní a sexuální trestné činy (zastrašování, přepadání, znásilnění) – 21% osob s ADHD,
- **majetková trestná činnost** – krádeže v obchodech, vandalismus, žhářství, vloupání – 29% osob s ADHD,

- **drogové delikty** – užívání, nabízení, prodej ilegálních látek (marihuany, amfetaminu, halucinogenů) – 19% osob s ADHD,
- **problémy s alkoholem** – opilství – 28% osob s ADHD.

Dospělí jedinci s SPU na pracovišti

- spojit vlastní zájmy s pracovními nabídkami; hledat volná místa v oblastech, která jsou pro tyto jedince zajímavá a budou je motivovat;
- identifikovat své dovednosti a schopnosti (např. psaní na stroji, organizování), které mohou přispět k úspěchu v zaměstnání;
- zvážit své osobní vlastnosti, rysy (jestli jsou přátelští, stydliví atd.);

sehrát si přijímací pohovor pro zvýšení sebejistoty.

Problémy v zaměstnání

- **problémy se soustředěním, zvýšená unavitelnost** (ovlivňující především komunikaci a práci na počítači)
- **komunikace** (expresivní i receptivní složka)
- **stresový charakter práce**
- **zhoršená paměť**
- **aplikace gramatických jevů**
- **čtení** (pomalé tempo, špatné porozumění)
- **prostorová orientace** (nalezení místa schůzky, orientace na webových stránkách)
- **organizace práce** (www stánky spol. Dyslexie)

Nepříjemné pocity v zaměstnání

- stres a nervozita
- pocity rozzlobenosti
- sebelítost
- strach ze selhání
- pocit bezmoci
- sebedoceňování

- nízké sebevědomí

Profesní orientace

- Proces výběru povolání je důležitý, protože z profesní role vyplývá i budoucí sociální pozice člověka, jeho společenská prestiž, životní styl, preference hodnot.
- Důležitá je úloha **školního poradenského pracoviště**
- **Informační a poradenské středisko (IPS)** je zřízeno při úřadu práce a slouží pro pomoc při volbě profesní orientace mládeže a dospělých
- Špatná zkušenost z dřívějšího vzdělávání může vyústit v nedostatek jistoty a sebeúcty.
- Problémy se čtením a psaním mohou zasáhnout i do volby povolání.
- Jedinec je vystaven extrémnímu stresu, může vést k frustraci, apatii, depresi. Frustrace s sebou přináší i pocity zlosti, hněvu.
- Často se u dospělých projevují i formy neadekvátního sebehodnocení, pocity méněcennosti.
- Jedinci spíše volí strategii úniku od zátěže, kterou jim učení a škola přinášejí, a hledají raději povolání zaměřené na manuální práci (Reid, G. 2006).

Doporučené strategie pro jedince s SPU na pracovišti:

- plnit úkoly po částech;
- udělat si denní seznam povinností a kroužkovat si splněné úkoly;
- dělat si pravidelné krátké pauzy;
- využívat kreativitu;
- dělat si ke všemu písemné poznámky;
- zkusit předat práci, která je pro ně obtížná, některému kolegovi;
- využívat diářů
- využívat zvýrazňovačů;
- třídit si dokumenty;
- využívat barevného značení složek;
- využívat zařízení k usnadnění práce – programy pro kontrolu pravopisu, elektronické slovníky, které nabízejí definici slov a jsou rychlejší než běžné slovníky, diktafony nebo

magnetofony, kalkulačky, telefony s automatickou volbou čísel, počítače s hlasovým výstupem, čtecí zařízení

POZITIVNÍ ASPEKTY SPU

- schopnost přesného pojmenování problémů
- využívání množství strategií k překonání problémů
- problémy vyplývající ze SPU mohou působit jako motivace k dalšímu zdokonalování
- věnování učení i práci hodně času
- „zocelení“ osobnosti
- schopnost uvědomit si své přednosti
- SPU s sebou může přinášet i něco výjimečného (talent) ([www.stánky spol. dyslexie](http://www.stánky.spol.dyslexie))

Potřeby dospělých s dyslexií

- Akceptace
- Legislativa
- Adekvátní přizpůsobení podmínek
- Oficiální diagnostika
- Osvěta

(společnost Dyslexie)